

Canllawiau Cynllunio Atodol Drafft

Cilfach Tywyn: Gwaredu Dŵr
Wyneb Cydadferol yn Nalgylch
Gwaith Trin Dŵr Gwastraff
Llanelli

Hydref 2026

sirgar.llyw.cymru
carmarthenshire.gov.wales

Canllaw Cynllunio Atodol Cilfach Tywyn

Gwaredu Dŵr Wyneb Cydadferol yn Nalgylch
Gwaith Trin Dŵr Gwastraff Llanelli

Defnyddio'r canllaw hwn — dechreuwch yma

Os ydych chi'n ymgeisydd neu'n asiant: mae'r datblygiadau y mae'r canllawiau hyn yn berthnasol iddynt, a sut i fodloni'r gofyniad, wedi'u nodi ym [Mhennod 6](#). Mae'r dull o gyfrifo faint o ddŵr wyneb i'w waredu, gydag enghraifft wedi'i chyfrifo, yn [Atodiad B](#).

Cyn i chi wneud cais, cewch eich annog yn gryf i ymgysylltu â'r awdurdod lleol a Dŵr Cymru ar y cam cyn ymgeisio — gweler [Paragraff 6.25](#).

Er mwyn pennu'r gofyniad o dan INF4, ceir siart llif o'r broses yn [Atodiad G](#).

Mae'r penodau sy'n weddill yn nodi'r cyd-destun polisi a deddfwriaethol, rolau'r cyrff dan sylw, a sut y caiff y gofyniad ei weinyddu.

Cynnwys

1. Rhagarweiniad	1
2. Pam mae Cilfach Tywyn yn bwysig	2
3. Pwy ddylai ddefnyddio'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn?	4
4. Fframwaith Polisi a Deddfwriaethol.....	6
Rolau a Chyfrifoldebau'r Rhanddeiliaid	10
5. Y Berthynas â Draenio Cynaliadwy (SuDS).....	12
6. Y Gofyniad i Waredu Dŵr Wyneb fel Mesur Cydadferol	15
Chwiliad Dilyniannol	16
Gwaredu ar y Safle	16
Cynlluniau a ariennir gan Dŵr Cymru	18
Y Banc Gwelliant	19
Ymgynghoriad Cyn Ymgeisio	19
Creu Lleoedd a Buddion ar y Cyd.....	20
Y Gofrestr Gwaredu Dŵr Wyneb	20
Atodiad A: Cyd-destun Polisi.....	21
Atodiad B: Canllawiau Technegol a Chyfrifiadau Llif.....	22
Atodiad C: Y Banc Gwelliant	26
Atodiad D: Cynllun Darluniadol o Ddalgylch Gwaith Trin Dŵr Gwastraff Llanelli	27
Atodiad E: Map o Leoliad yr Ardaloedd Gwarchodedig Dŵr Pysgod Cregyn.....	28
Atodiad F: Geirfa.....	29
Atodiad G: Siart Llif o'r Broses	31

Talfyriad	Ystyr
AMP	Rhaglen Rheoli Asedau (Dŵr Cymru)
CBEEMS	Safle Morol Ewropeaidd Bae Caerfyrddin a'r Aberoedd
CCH4	Polisi CCH4: Ansawdd Dŵr a Diogelu Adnoddau Dŵr
CSO	Gorlif Carthffosiaeth Gyfun
Dŵr Cymru	Dŵr Cymru
DIN	Nitrogen Anorganig Hydodeddig
DMPWO	Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Gweithdrefn Rheoli Datblygu) (Cymru) 2012
HRA	Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd
INF4	Polisi INF4: Gwaith Trin Dŵr Gwastraff Llanelli - Gwaredu Dŵr Wyneb y Dalgylch
ACLI	Awdurdod Cynllunio Lleol
MoU	Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth
NEP	Rhaglen Amgylchedd Genedlaethol
CNC	Cyfoeth Naturiol Cymru
PAC	Ymgynghoriad Cyn Ymgeisio
PCC	Polisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 12, 2024)
CDLI	Cynllun Datblygu Lleol Sir Gaerfyrddin 2018–2033
SAB	Corff Cymeradwyo SuDS
ACA	Ardal Cadwraeth Arbennig
AGA	Ardal Gwarchodaeth Arbennig
CCA	Canllawiau Cynllunio Atodol
SuDS	Systemau Draenio Cynaliadwy
TAN	Nodyn Cyngor Technegol
WFD	Y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr (fel y'i gweithredir yng nghyfraith y DU)
WwTW	Gwaith Trin Dŵr Gwastraff

1. Rhagarweiniad

- 1.1. Mae'r Canllaw Cynllunio Atodol (CCA) hwn yn ymhelaethu ar *Bolisi INF4: Gwaith Trin Dŵr Gwastraff Llanelli - Gwaredu Dŵr Wyneb y Dalgylch* yng Nghynllun Datblygu Lleol (CDLI) Sir Gaerfyrddin 2018–2033 ac yn ei weithredu. Mae'n un o gyfres o Ganllawiau Cynllunio Atodol sydd gyda'i gilydd yn llywio proses, dyluniad ac ansawdd datblygu cynaliadwy ar draws y sir.
- 1.2. Mae'r Canllaw Cynllunio Atodol yn darparu canllawiau ar gyfer cynigion datblygu mawr sy'n draenio i ddalgylch Gwaith Trin Dŵr Gwastraff Arfordirol Llanelli, sy'n cynnwys Llanelli a Phorth Tywyn. Mae'r ddau anheddiad yn draenio i system garthffosiaeth gyfunol yn bennaf, ac mae'r Canllaw Cynllunio Atodol yn nodi'r dull gweithredol - lle mae'n ofynnol gwaredu dŵr wyneb fel mesur cydadferol ar sail gwella - lle gall datblygiad newydd gysylltu â'r system honno heb gynyddu gollyngiadau gorlif carthffosiaeth gyfun i Gilfach Tywyn ac Aber Lluchwr, ac felly heb achosi dirywiad yn ansawdd y dŵr.
- 1.3. Mae'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn yn mynd i'r afael â chapasiti'r seilwaith draenio sy'n benodol i'r rhan hon o'r dalgylch. Mae capasiti'r rhwydwaith carthffosydd cyfun hwn yn gyfyngedig, a gall llif budr ychwanegol o ddatblygiadau newydd gynyddu amllder a chyfaint gollyngiadau gorlif carthffosiaeth gyfun, sydd yn ei dro yn peryglu ansawdd ardaloedd gwarchodedig dŵr pysgod cregyn Cilfach Tywyn a ddynodwyd o dan y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr (WFD)¹.
- 1.4. Oherwydd bod y systemau carthffosydd cyfun sy'n gwasanaethu'r aneddiadau ar ddwy ochr yr aber yn gollwng i'r un dyfroedd, mae hwn yn fater cyffredin, a rhoddir sylw iddo ar y cyd â Dinas a Sir Abertawe. Mae'r fframwaith polisi a deddfwriaethol, y bartneriaeth drawsffiniol, a rolau'r cyrff cyfrifol i'w gweld ym Mhennod 4.

Ymgynghoriad

- 1.5. Mae'r Canllaw Cynllunio Atodol drafft hwn yn destun ymgynghoriad a gynhelir mewn modd cyson â'r hyn a bennir yng Nghytundeb Cyflawni'r CDLI Diwygiedig. Caiff y newidiadau hynny y cytunwyd arnynt mewn ymatebion i'r sylwadau a dderbyniwyd eu hymgorffori, ac yna bydd y Canllaw Cynllunio Atodol yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor i'w ystyried ganddo er mwyn ei fabwysiadu.

¹ Gweithredwyd drwy *Reoliadau'r Amgylchedd Dŵr (Y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr) (Cymru a Lloegr) 2017* (fel y'u diwygiwyd a'u cadwyd ar ôl gadael yr UE) (y cyfeirir atynt o hyn ymlaen fel Rheoliadau'r WFD).

2. Pam mae Cilfach Tywyn yn bwysig

- 2.1. Mae Cilfach Tywyn ac Aber Llŵchwr yn rhan o dirwedd arfordirol werthfawr, sy'n cynnal cynefinoedd, defnydd hamdden, a physgodfa gocos o bwysigrwydd economaidd a diwylliannol. Caiff yr amgylchedd dŵr ei warchod o dan y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr, ac mae cynnal ansawdd y dŵr yn hollbwysig er mwyn diogelu'r buddiannau amgylcheddol, cymdeithasol ac economaidd hyn.
- 2.2. Mae'r rhwydwaith carthffosydd sy'n gwasanaethu dalgylch Gwaith Trin Dŵr Gwastraff Arfordir Llanelli yn garthffosydd cyfun yn bennaf (h.y. mae dŵr budr a dŵr wyneb yn rhannu'r un pibellau). Pan fydd glaw trwm yn peri bod y llif cyfun fod yn fwy nag y gall y rhwydwaith neu'r gwaith trin ddygymod ag ef, mae gorlifoedd carthffosiaeth gyfun yn gollwng cymysgedd o garthion gwanedig a dŵr glaw i'r aber. Mae amlder a chyfaint y gollyngiadau hyn yn uniongyrchol gysylltiedig â chyfaint y dŵr wyneb yn y system, a'r llwyth bacteriolegol sy'n deillio o hynny yw'r prif risg i ansawdd y dyfroedd pysgod cregyn.
- 2.3. Mae'r cynnydd mewn llif budr yn sgil datblygiad newydd yn golygu bod y system yn gorfod dygymod â mwy o ddŵr o dan amodau arferol. Heb fesurau gwaredu dŵr wyneb cydadferol, gallai'r dŵr ychwanegol hwnnw olygu bod achosion o ollwng gorlif carthffosiaeth gyfun yn digwydd yn amlach, cynyddu llwyth bacteriolegol ar yr aber, peryglu ansawdd dŵr pysgod cregyn, ac achosi perygl o lifogydd yn lleol lle mae mwy o ddŵr nag y gall y system ymdopi ag ef. Gwaredu dŵr wyneb presennol o'r system gyfunol felly yw'r ymateb cymesur a mwyaf addas: mae'n lleihau cyfaint y dŵr yn y system, ac felly yn lleihau amlder gollyngiadau, gan greu lle ychwanegol yn y system sy'n gwrthbwysu'r llif budr newydd.
- 2.4. Mae natur gyfun y rhwydwaith hefyd yn peri risg i'r cymunedau y mae'n eu gwasanaethu. Pan fydd glaw trwm iawn yn golygu bod y system yn cario mwy o ddŵr nag y gall ddygymod ag ef, gall yr un prinder capasiti sy'n achosi gorlifoedd carthffosiaeth gyfun hefyd orfodi dŵr gwastraff yn ôl i fyny trwy'r rhwydwaith. Gall hyn olygu bod y dŵr gwastraff yn codi o ddraeniau a thyllau archwilio ac, yn yr achosion mwyaf difrifol, yn llifio yn ôl i mewn i dai pobl. Mae'r llifogydd carthffosiaeth hwn yn digwydd pan fydd gormod o ddŵr yn llifo i systemau cyfun ac mae'n achosi difrod a gofid mawr i'r cartrefi a'r busnesau sy'n dioddef.
- 2.5. Trwy waredu dŵr wyneb presennol o'r garthffos gyfun a lleihau'r dŵr sy'n llifo i'r system, mae'r gofyniad yn y Canllaw Cynllunio Atodol hwn yn creu lle ychwanegol yn y rhwydwaith. Wrth wneud hynny nid yn unig mae'n diogelu ansawdd dŵr y pysgod cregyn, mae hefyd yn lleihau'r risg o lifogydd carthffosiaeth yn cyrraedd cartrefi a busnesau yn y dalgylch. Felly,

mae'r polisi yn darparu budd iechyd cyhoeddus, amgylcheddol ac amwynder ochr yn ochr â'i bwrpas isadeiledd craidd.

3. Pwy ddylai ddefnyddio'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn?

3.1. Mae'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn yn berthnasol i unrhyw un sy'n ymwneud â chyflwyno, asesu neu gynghori ar ddatblygiadau mawr o fewn dalgylch Gwaith Trin Dŵr Gwastraff Llanelli. Mae Tabl 1 yn nodi sut y dylai'r prif ddefnyddwyr ei gymhwyso ar bob cam o'r broses gynllunio.

Tabl 1: Cymhwyso'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn — canllawiau i ddefnyddwyr yn ôl cam cynllunio

Y Defnyddiwr	Cyn ymgeisio	Cais Cynllunio	Ar ôl cael caniatâd
Datblygwr / Asiant	Sefydlu'n gynnar a yw'r safle yn draenio i waith trin dŵr gwastraff Llanelli ac a yw'n ddatblygiad mawr. Dechrau'r strategaeth chwilio a draenio ddilyniannol ar y cam cysyniadol a'r pheri ei bod trwy Ymgynghoriad Cyn Ymgeisio.	Cyflwyno adroddiad draenio sy'n dangos gwelliant a chwiliad dilyniannol wedi'i gwblhau (Pennod 6). Cadarnhau na fydd unrhyw ddŵr wyneb newydd yn mynd i mewn i'r system gyfun.	Rhyddhau'r amod gwaredu dŵr wyneb. Gweithredu a, lle mae angen, gwirio'r cynllun cymeradwy gyda Dŵr Cymru.
Ymgynghorydd Draenio / Peirianeg	Cwmpasu'r asesiad dŵr wyneb a nodi cyfleoedd gwaredu sy'n gymesur â'r cynnig, gan ddefnyddio'r fethodoleg yn Atodiad B.	Paratoi'r adroddiad draenio a'r cyfrifiadau llif i'r safon sydd yn y Canllaw Cynllunio Atodol hwn. Dogfennu'r chwiliad dilyniannol a'r ffactor gwella a gymhwyswyd.	Cefnogi'r broses o ryddhau amodau a chadarnhau'r cyfeintiau gwaredu fel y'u hadeiladwyd i'w cofnodi ar y gofrestr.
Awdurdod Lleol / Gwneuthurwr Penderfyniadau	Defnyddio'r Canllaw Cynllunio Atodol i bennu'r wybodaeth a ddisgwyli'r cyn ymgeisio a chadarnhau a yw INF4 yn berthnasol.	Cymhwyso'r Canllaw Cynllunio Atodol fel ystyriaeth berthnasol wrth asesu'r cynnig yn erbyn INF4. Ymgynghori â Dŵr Cymru a CNC lle bo'n berthnasol ynghylch yr adroddiad draenio.	Sicrhau a monitro cydymffurfiaeth â'r amod. Cynnal cofrestr wella.
Dŵr Cymru	Ymgysylltu â datblygwyr cyn ymgeisio ynghylch capasiti a chyfleoedd gwaredu.	Cynghori'r awdurdod lleol ynghylch digonolrwydd yr adroddiad draenio a'r chwiliad dilyniannol; cadarnhau unrhyw opsiwn a ariennir gan Dŵr Cymru yn ysgrifenedig.	Cadarnhau bod y gwaith gwaredu wedi'i gyflawni a chadw cofnodion ar gyfer y rhwydwaith.
Cyfoeth Naturiol Cymru	Cynghori ynghylch ystyriaethau ansawdd dŵr, y safle dynodedig a	Darparu ymatebion ymgynghori statudol.	Parhau i oruchwylio caniatâd gollwng Gwaith

Y Defnyddiwr	Cyn ymgeisio	Cais Cynllunio	Ar ôl cael caniatâd
	(Ile bo'n berthnasol) <i>Rheoliadau'r Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr.</i>		Trin Dŵr Gwastraff Llanelli.
Rhanddeiliaid y Gymuned	Deall pam mae angen gwaredu dŵr wyneb yn yr ardal yr effeithir arni a sut mae'n amddiffyn yr aber.	Defnyddio'r Canllaw Cynllunio Atodol i lywio ymatebion i'r ymgyngoriad ar geisiadau mawr.	Deall rôl hirdymor y gofrestr wrth fonitro gwelliant cronrus.

4. Fframwaith Polisi a Deddfwriaethol

- 4.1. Mae amrywiaeth o offerynnau yn berthnasol i Gilfach Tywyn yng nghyd-destun cydbwysu buddiannau datblygiadol ac amgylcheddol. Mae'r bennod hon yn nodi'r rhai sy'n fwyaf perthnasol i INF4 a'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn. Darperir crynodeb nad yw'n gynhwysfawr yn [Atodiad A](#).

Mae dwy wahanol gyfundrefn ansawdd dŵr yn berthnasol yn nalgylch Cilfach Tywyn. Mae gwaredu dŵr wyneb cydadferol (y Canllaw Cynllunio Atodol hwn) yn fesur hydrologig a bacteriolegol sy'n lleihau pa mor aml y caiff gorlif carthffosiaeth gyfun ei ollwng. Mae hyn er mwyn amddiffyn statws cyrff dŵr y gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr ac ardaloedd gwarchodedig dŵr pysgod cregyn. Mae niwtraliaeth maetholion (CCH4) yn mynd i'r afael â gorfathu sy'n effeithio ar statws cadwraeth y Rhwydwaith Safleoedd Cenedlaethol a ddynodwyd o dan y Rheoliadau Cynefinoedd. Nid yw'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn yn mynd i'r afael â niwtraliaeth maetholion - mae hynny, ac a all gwaredu dŵr wyneb gyfrannu ato, yn fater i CCH4 a'i Ganllaw Cynllunio Atodol cysylltiedig.

Egwyddor Dim Dirywiad y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr a Dyfroedd Pysgod Cregyn

- 4.2. Y fframwaith sylfaenol ar gyfer y Canllaw Cynllunio Atodol hwn yw rhwymedigaethau'r Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr sy'n berthnasol i ddatblygiad sy'n effeithio ar ddyfroedd dynodedig. Mae Cilfach Tywyn ac Aber Llchwyr yn rhan o Ddalgylch Rheoli Bae Caerfyrddin a Gŵyr y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr; mae'n ofynnol i'r cyrff dŵr perthnasol — Cilfach Tywyn Fewnol, Cilfach Tywyn Allanol a Bae Caerfyrddin — anelu at gyflawni statws da o dan *Reoliadau'r Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr*, ac mae'r egwyddor dim dirywiad yn gwahardd datblygiad rhag achosi dirywiad yn y statws hwnnw.
- 4.3. O fewn yr aber, fel y dangosir yn Atodiad #, mae gan ardaloedd gwarchodedig dŵr pysgod cregyn Gogledd Cilfach Tywyn a De Cilfach Tywyn (a ddynodwyd gynt o dan y Gyfarwydddeb Dyfroedd Pysgod Cregyn, bellach ardaloedd gwarchodedig y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr) yn amcanion ansawdd dŵr, a gaiff eu mesur mewn termau bacteriolegol, ar gyfer cynnal y bysgodfa gocos, ac mae'r rhain yn sensitif i amllder gollyngiadau gorlif carthffosiaeth gyfun.² Mae'r sbardunau hyn o dan y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr hyn yn sylfaen i INF4 a'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn, ac mae'r system gynllunio yn eu rhoi ar waith³.

²Mae Cilfach Tywyn hefyd wedi'i chwmpasu gan Safle Morol Ewropeaidd Bae Caerfyrddin a'r Aberoedd (ACA Bae Caerfyrddin a'r Aberoedd ac Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig Bae Caerfyrddin a Cilfach Tywyn sy'n gorgyffwrdd) ac mae'n wlyptir Ramsar o bwysigrwydd rhyngwladol. Mae hyn yn dangos pa mor bwysig yw'r safle ar gyfer cynefinoedd a rhywogaethau o arwyddocâd rhyngwladol gan gynnwys adar gwyllt a rhydwyr sy'n gaeafu, cynefinoedd rhynglanwol a gwelyau cocos. Nid yw'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn yn mynd i'r afael â'r rhwymedigaethau sy'n codi o'r dynodiadau hyn; yn hytrach, Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd a Pholisi CCH4 y CDLI diwygiedig sy'n gwneud hynny.

³ Mae'r dyletswyddau hyn yn codi o dan *Reoliadau'r Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr*.

Trin Dŵr Gwastraff Trefol

- 4.4. Mae Rheoliadau Trin Dŵr Gwastraff Trefol (Cymru a Lloegr) 1994 (a drawsnewidiodd Gyfarwydddeb y Cyngor 91/271/EEC) yn ei gwneud yn ofynnol i ymgymrwyr carthffosiaeth ddarparu systemau casglu a thrin dŵr gwastraff i'r safon ofynnol cyn ei ollwng. Ar ôl gadael yr Undeb Ewropeaidd, mae'r Rheoliadau hyn yn parhau i fod mewn grym yng Nghymru fel cyfraith wedi'i chymhathu ac maent yn parhau i fod yn rhwymol ar Dŵr Cymru.⁴
- 4.5. Cadarnhawyd arwyddocâd yr her cydymffurfio yn y cydgrynhoad hwn gan Lys Cyfiawnder yr Undeb Ewropeaidd yn *Y Comisiwn Ewropeaidd v Y Deyrnas Unedig* (Achos C-502/15, 4 Mai 2017), a ddyfarnodd fod y DU wedi methu â sicrhau bod llifoedd cyfun yng nghydgrynnoadau Tre-gŵyr a Llanelli yn cael eu cadw a'u cynnal i'w trin yn unol â *Chyfarwydddeb 91/271/EEC*. Nid oes gan y Llys Cyfiawnder awdurdodaeth dros y Deyrnas Unedig mwyach, ond mae'r rhwymedigaeth ddomestig o dan *Reoliadau 1994* yn parhau, a CNC sydd bellach yn gyfrifol am ei gorfodi fel y rheoleiddiwr amgylcheddol yng Nghymru.
- 4.6. Mewn ymateb i'r dyfarniad hwnnw, comisiynwyd rhaglen gynhwysfawr o waith seilwaith, gyda'r nod o leihau amllder a chyfaint gollyngiadau gorlif carthffosiaeth gyfun yn sylweddol; mae'r rhaglen honno wedi'i chyflawni i raddau helaeth. Un o brif bwrpasau'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn yw sicrhau nad yw'r lle ychwanegol a grëwyd gan y buddsoddiad hwnnw yn cael ei golli wrth i ddŵr budr ychwanegol ddod i mewn o ddatblygiadau newydd.

Y Ffin rhwng Cynllunio a'r Ymgymwrwr Carthffosiaeth

- 4.7. Mae'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn yn gweithredu fel mesur dim dirywiad a gwella sy'n gysylltiedig ag effaith y datblygiad a gynigir. Nid yw'n trosglwyddo rhwymedigaethau statudol yr ymgymwrwr ei hun, sef darparu a chynnal seilwaith sy'n cydymffurfio â'r gofynion, i ddatblygwyr. Yn unol â'r fframwaith statudol sy'n llywodraethu'r hawl i gysylltu, caiff capasiti ei reoli drwy'r system gynllunio - trwy sicrhau bod dŵr wyneb yn cael ei waredu mewn modd cydadferol fel un o amodau'r caniatâd - yn hytrach na thrwy wrthod cysylltu⁵.

⁴Daeth Cyfarwydddeb (UE) 2024/3019 (y Gyfarwydddeb Trin Dŵr Gwastraff Trefol wedi'i hail-lunio) i rym ar 1 Ionawr 2025 ac nid yw'n gymwys yng Nghymru. Bydd unrhyw newid i'r fframwaith rheoleiddio domestig yn y dyfodol yn cael ei adlewyrchu wrth adolygu'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn.

⁵Ynglŷn â'r berthynas rhwng cynllunio a'r hawl i gysylltu, gweler *Barratt Homes Ltd v Dŵr Cymru Cyfyngedig* [2009] UKSC 13, lle dyfarnodd y Goruchaf Lys fod cyfyngiadau capasiti yn cael eu rheoli'n briodol drwy'r system gynllunio yn hytrach na thrwy wrthod cysylltu o dan adran 106 o *Ddeddf y Diwydiant Dŵr 1991*. Caiff hyn ei gadarnhau yn PCC (Rhifyn 12) paragraff 6.6.20.

Polisi Cynllunio Cenedlaethol

- 4.8. ⁶Mae PCC yn nodi polisiâu cynllunio defnydd tir Llywodraeth Cymru a chaiff ei ategu gan Nodiadau Cyngor Technegol (TANs). Mae paragraff 6.6.9 yn rhoi canllawiau ar gapasiti'r cyflenwad dŵr a'r seilwaith carthffosiaeth, ac mae paragraff 6.6.14 yn rhoi canllawiau ar ansawdd dŵr a llifogydd dŵr wyneb. Mae paragraff 6.6.15 yn egluro mai mannau cynaliadwy fydd y rheiny sydd â rhwydweithiau cydnerth sy'n cael eu cynnal a'u cadw'n dda ar gyfer carthffosiaeth a draenio gyda digon o gapasiti i reoli'r galw heb achosi llygredd neu lifogydd dŵr wyneb. Mae'r gofyniad i atal dirywiad statws cyrff dŵr, a'r amcanion ychwanegol sy'n berthnasol i ardaloedd gwarchodedig dŵr pysgod cregyn dynodedig, wedi'u sefydlu gan Reoliadau'r Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr — rheoliad 13 (amcanion cyrff dŵr, gan gynnwys atal dirywiad) a rheoliad 9 (dynodi ardaloedd gwarchodedig dŵr pysgod cregyn, sydd ag amcanion ychwanegol o dan reoliad 13). Dyma'r gofynion statudol y mae Polisi INF4 yn eu gweithredu.
- 4.9. Mae [TAN 15 \(peryl llifogydd\)](#) yn mynd i'r afael â pherygl llifogydd afonol a llanwol, sy'n wahanol i'r problemau'n ymwneud â phwysau gormodol ar y system garthffosiaeth gyfun y mae'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn yn mynd i'r afael â hwy. Fodd bynnag, mae'r egwyddor o reoli dŵr wyneb wrth y ffynhonnell ac osgoi pwysau ychwanegol diangen ar systemau draenio yn gyson â'r dull a gymerir yma.
- 4.10. Bydd y gofyniad i waredu dŵr wyneb fel mesur cydadferol fel rheol yn cael ei sicrhau gan amod cynllunio. Mae'r [Llawlyfr Rheoli Datblygu](#) yn nodi y gall amodau a rhwymedigaethau cynllunio alluogi cynigion datblygu i fynd yn eu blaenau lle byddai angen gwrthod caniatâd cynllunio fel arall. Mae [Cylchlythyr Llywodraeth Cymru 016/2014](#) yn nodi'r profion y mae'n rhaid i'r amodau eu bodloni.
- 4.11. Bydd rhwymedigaethau cynllunio yn cael eu defnyddio dim ond pan nad yw'n bosibl mynd i'r afael ag effeithiau annerbyniol trwy amod; ystyrir ei bod yn annhebygol y bydd angen i'r awdurdod lleol ymrwymo i rwymedigaeth gynllunio wrth weithredu'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn. Pan fo rhwymedigaethau yn ofynnol, rhaid iddynt fodloni'r profion statudol a pholisi o angenrheidrwydd, perthynas uniongyrchol â'r datblygiad, a thegwch a rhesymolrwydd o ran graddfa a math, fel y nodir yng [Ngghylchlythyr 13/97 y Swyddfa Gymreig](#).

⁶ Rhifyn 12, 2024

Polisi Cynllunio Lleol

Polisi INF4: Gwaith Trin Dŵr Gwastraff Llanelli - gwaredu dŵr wyneb y dalgylch⁷

Er mwyn diogelu ansawdd dŵr ardaloedd gwarchodedig dyfroedd pysgod cregyn Cilfach Tywyn, efallai y bydd gofyn i gynigion ar gyfer datblygiadau mawr sy'n draenio'n uniongyrchol i Waith Trin Dŵr Gwastraff Llanelli ddileu swm meintiol o ddŵr wyneb o'r system garthffosiaeth gyfun.

Gall datblygiadau sy'n draenio'n uniongyrchol i Waith Trin Dŵr Gwastraff Llanelli hefyd olygu bod angen tynnu dŵr wyneb fel mesur lliniaru er mwyn sicrhau niwtralrwydd maetholion, lle bo hynny'n ofynnol yn unol â Pholisi CCH4.

- 4.12. Daw INF4 o dan SP9: *Seilwaith* a dylid ei ddarllen ochr yn ochr â CCH4. Mae gan y ddau bolisi seiliau cyfreithiol gwahanol ac maent yn gweithredu'n annibynnol: mae INF4 yn ymateb i ofynion dim dirywiad y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr ac ardal warchodedig pysgod cregyn (wedi'u hategu gan y drefn trin dŵr gwastraff trefol); mae CCH4 yn ymateb i rwymedigaethau'r Rheoliadau Cynefinoedd sy'n deillio o statws cadwraeth nodweddion y Safle Morol Ewropeaidd. Caiff ail baragraff INF4, sy'n ymwneud â mân ddatblygiadau a niwtraliaeth maetholion, ei weithredu trwy CCH4 ac unrhyw ganllawiau a gynhyrchir oddi tano. Nid yw'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn yn darparu'r dull ar gyfer dangos niwtraliaeth maetholion; mae'n darparu canllawiau technegol ar fethodoleg gwaredu dŵr wyneb a allai fod yn dystiolaeth berthnasol at y diben hwnnw.

⁷ Fel y mae wedi'i gynnwys yn Adroddiad yr Arolygwyr.

Rolau a Chyfrifoldebau'r Rhanddeiliaid

- 4.13. Mae cyflawni'r gwaith cydadferol o waredu dŵr wyneb yn effeithiol yn gofyn am gydwethredu agos a pharhaus rhwng y prif randdeiliaid, y mae eu cyfrifoldebau wedi'u nodi i raddau helaeth mewn deddfwriaeth. Rhoddir crynodeb o bob un isod.

Dŵr Cymru

- 4.14. Dŵr Cymru yw'r ymgymwrwr carthffosiaeth statudol sy'n gyfrifol am gasglu, trin a gwaredu carthion yn yr ardaloedd y mae gwaith trin dŵr gwastraff Llanelli yn eu gwasanaethu. Mae'n gyfrifol am ddarparu gwasanaethau carthffosiaeth, gan gynnal cydymffurfiaeth â'i drwyddedau gollwng, a darparu ar gyfer datblygiad priodol o fewn capasiti ei seilwaith. Mae Dŵr Cymru yn parhau i gwrdd â'r galw cynyddol trwy fuddsoddi yn ei seilwaith, gan gynnwys trwy ei Raglen Rheoli Asedau.
- 4.15. Mae Dŵr Wyneb wedi cadarnhau bod digon o gapasiti hydrolig yng ngwaith trin dŵr gwastraff Llanelli i ddarparu ar gyfer y llifoedd budr a gynhyrchir gan y twf a nodwyd yn y CDLI diwygiedig, ar yr amod bod gwaredu dŵr wyneb cydadferol yn cael ei weithredu ar yr un pryd; mae'r dull felly yn rhan annatod o'r sylfaen dystiolaeth cyflawnadwyedd ar gyfer y CDLI diwygiedig. Mae Dŵr Cymru wedi buddsoddi'n sylweddol ar draws cydgrynoadau Llanelli a Thre-gŵyr — gan gynnwys trwy'r Rhaglen Amgylchedd Genedlaethol (NEP) a'r [rhaglen GlawLif](#) — gan leihau amllder a chyfaint gollyngiadau gorlif carthffosiaeth gyfun yn sylweddol.
- 4.16. Mae Dŵr Cymru yn ymgynghorai statudol yn y broses gynllunio yn ogystal â'r ymgymwrwr dŵr a charthffosiaeth statudol, a gall ddylanwadu ar gynnwys amodau sy'n ymwneud â gwaredu dŵr wyneb. Caiff datblygwyr eu hannog yn gryf i ymgysylltu â Dŵr Cymru cyn gynted â phosibl, gan gynnwys trwy Ymgynghoriad Cyn Ymgeisio. Bydd yr awdurdod lleol yn ymgynghori â Dŵr Cymru i wirio adroddiadau draenio ac i gadarnhau a allai cynllun a ariennir gan Dŵr Cymru fod ar gael i ymgeisydd sydd wedi mynd trwy'r chwiliad dilyniannol.

Awdurdodau Cynllunio Lleol

- 4.17. Mae gan Gyngor Dinas a Sir Abertawe ei fframwaith polisi ei hun mewn perthynas â dalgylch Cilfach Tywyn lle mae'r datblygiad sy'n draenio i ddalgylchoedd gweithfeydd trin dŵr gwastraff Tre-gŵyr a Llannant yn ddarostyngedig i ystyriaethau cyfatebol. Mae'r ddau Awdurdod Cynllunio Lleol yn gweithio ar y cyd i sicrhau dull cyson, ar draws y dalgylch o ddiogelu ansawdd dŵr, gan ystyried bod y systemau carthffosiaeth gyfun ar ddwy ochr yr

aber yn gollwng i'r un dyfroedd a bod hwn felly yn fater seilwaith ar y cyd.⁸ Paratowyd y Canllaw Cynllunio Atodol hwn mewn ymgynghoriad â Chyngor Dinas a Sir Abertawe. Y CDLI priodol a'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth sy'n delio â'r prif ffactorau eraill sy'n effeithio ar Gilfach Tywyn ac Aber Llŵchwr, ac nid y Canllaw Cynllunio Atodol hwn.

Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC)

- 4.18. CNC yw'r awdurdod rheoleiddio amgylcheddol cymwys yng Nghymru, sy'n gyfrifol am weithredu polisiau amgylcheddol, ansawdd dŵr a diogelu rhag llifogydd Llywodraeth Cymru. Mae CNC yn pennu ac yn gorfodi amodau'r drwydded ollwng ar gyfer gwaith trin dŵr gwastraff Llanelli, yn monitro ac yn gorfodi cydymffurfiaeth, ac yn darparu ymatebion ymgynghori statudol ar geisiadau cynllunio lle y gallai fod effaith ar fuddiannau.
- 4.19. Yng nghyd-destun y Canllaw Cynllunio Atodol hwn, prif rôl CNC fel y rheoleiddiwr amgylcheddol yw sicrhau bod caniatadau gollwng Dŵr Cymru yn parhau i gydymffurfio â'r gyfundrefn trin dŵr gwastraff trefol ac amcanion y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr ar gyfer cyrff dŵr Cilfach Tywyn ac ardaloedd gwarchodedig dŵr pysgod cregyn. Mae CNC hefyd yn gyfrifol am ddarparu cyngor asesu cyflwr ffurfiol mewn perthynas â Safle Morol Ewropeaidd Bae Caerfyrddin a'r Aberoedd.

Gweithio ar y cyd

- 4.20. Mae Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth wedi darparu'r fframwaith cydweithredol ar gyfer rheoli dŵr wyneb ers nifer o flynyddoedd. Sefydlodd y Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth yr egwyddor o waredu dŵr wyneb cydadferol fel amod cysylltiadau datblygu newydd a darparodd y sail ymarferol ar gyfer y credydau gwaredu a'r gofrestr sydd bellach yn cael statws polisi cynllunio ffurfiol trwy INF4 a'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn.

⁸ Mae Polisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 12) paragraffau 6.6.11–6.6.12 yn cefnogi dull strategol o ddarparu seilwaith ar draws awdurdodau cyfagos.

5. Y Berthynas â Draenio Cynaliadwy (SuDS)

- 5.1. Mae datblygiad sy'n cysylltu â'r rhwydwaith cyhoeddus yn y dalgylch hwn yn cynhyrchu dau lif gwahanol. Y rhyngweithio rhyngddynt sy'n esbonio pam fod angen gofyniad gwaredu dŵr wyneb cydadferol, er bod y drefn SuDS statudol eisoes yn rheoli dŵr wyneb datblygiad. Mae'r bennod hon yn esbonio sut mae'r ddau yn cyd-fynd â'i gilydd.

Dau Lif o Ddatblygiad Newydd

- 5.2. Llif budr yw'r llif cyntaf - sef y dŵr gwastraff (carthion) o'r datblygiad. Rhaid i hwn fynd i mewn i'r garthffos gyhoeddus: ni ellir ei wanhau ar y safle na chaniatáu iddo ymdreiddio i'r ddaear, ac mae hawl statudol i gysylltu dŵr draenio budr â charthffos gyhoeddus.⁹ Yn nalgylch Gwaith Trin Dŵr Gwastraff Arfordirol Llanelli mae'r garthffos dderbyn yn un gyfun yn bennaf, felly mae'r llif budr newydd hwn yn mynd i mewn i'r un pibellau ag sy'n cario dŵr glaw.
- 5.3. Dŵr wyneb yw'r ail - sef y dŵr glaw sy'n llifo oddi ar doeau, ffyrdd ac arwynebau caled eraill y datblygiad. Dyma'r llif y mae'r gyfundrefn SuDS yn ei reoli. Mae'r hierarchaeth SuDS statudol yn cadw dŵr wyneb allan o'r garthffos gyfunol lle bynnag y bo modd, gan flaenoriaethu ailddefnyddio, ymdreiddio i'r ddaear a gollwng i gwrs dŵr, gyda gollwng i garthffos gyfunol yn cael ei restru fel yr opsiwn dewis olaf.

Beth mae SuDS yn ei wneud - atal y broblem rhag gwaethygu

- 5.4. Mae *Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010* yn ei gwneud yn ofynnol i bob system ddraenio newydd gydymffurfio â safonau SuDS statudol Cymru a chael ei chymeradwyo gan Gorff Cymeradwyo SuDS (SAB) cyn ei hadeiladu. Yn ymarferol, mae hyn yn golygu bod y dŵr glaw a gynhyrchir gan y datblygiad newydd yn cael ei reoli wrth y ffynhonnell neu'n agos at y ffynhonnell ac yn cael ei gadw allan o'r garthffos gyfun.¹⁰
- 5.5. Mae hwn yn ddull diogelu hanfodol, ond mae'n mynd i'r afael â dŵr wyneb newydd y datblygiad ei hun yn unig. Nid yw'n gwneud unrhyw beth ynghylch y llif budr newydd, sy'n dal i orfod mynd i mewn i'r garthffos gyfun. Felly, mae SuDS yn atal y datblygiad rhag ychwanegu at y baich sydd ar y system gyfun ar yr ochr dŵr wyneb; ni all, ar ei ben ei hun, ddarparu ar gyfer y llwyth budr ychwanegol.

⁹Mae paragraff 6.6.20 Polisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 12) yn ei gwneud yn ofynnol i ddatblygiadau mewn ardaloedd â charthffosydd gysylltu dŵr draenio budr â'r brif garthffos ac ymgynghori â'r ymgymwrwr carthffosiaeth yn gynnar.

¹⁰ Yn unol â pharagraff 6.6.16 Polisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 12), lle dylai awdurdodau cynllunio sicrhau bod draeniau cynaliadwy yn cael eu hymgorffori fel bod dŵr wyneb yn cael ei reoli yn agos at y ffynhonnell neu wrth y ffynhonnell.

Pam mae'r llif budr yn bwysig

- 5.6. Mae gorlifoedd carthffosiaeth gyfun yn gweithredu yn ystod stormydd, pan fydd glawiad yn gwrthio'r system gyfun y tu hwnt i'w capasiti ac mae'n gollwng cymysgedd o garthion gwanedig a dŵr glaw i'r aber. Mae cysylltiad llif budr newydd yn ychwanegu llif gwaelodlin parhaus sy'n mynd â rhan o'r capasiti hwnnw bob amser. O ganlyniad, mae'r system yn cyrraedd ei throthwy gollwng ar ddwysedd glawiad ychydig yn is, ac yn gollwng ychydig yn amlach ac am ychydig yn hirach. Oherwydd bod rhaid i'r llif budr fod yn y garthffos gyfunol, ni all SuDS leddfu'r effaith hon.

Sut mae INF4 yn mynd i'r afael â'r mater

- 5.7. Gan na ellir osgoi'r llif budr newydd, a bod dŵr glaw'r datblygiad newydd yn cael ei gadw allan o'r garthffos gyfun gan SuDS beth bynnag, yr unig ffordd sydd ar ôl o ddiogelu'r aber yw trwy gael gwared ar ddŵr wyneb presennol sy'n draenio i'r garthffos gyfun ar hyn o bryd - o doeau hŷn, ffyrdd neu iardiau yn y dalgylch a oedd wedi'u cysylltu â'r system gyfun yn y gorffennol. Mae datgysylltu ac ailgyfeirio'r dŵr wyneb presennol hwnnw yn creu lle yn y system i dderbyn y llif budr newydd. Oherwydd bod INF4 yn mynnu bod datblygiad mawr yn cael gwared ar fwy o ddŵr wyneb na'r llif budr y mae'n ei gyflwyno - yr egwyddor gwella - yr effaith gronol yw bod y system yn gollwng yn llai aml nag yr oedd yn gwneud cyn i'r datblygiad ddigwydd.

Dau ddull, dwy dasg

- 5.8. Mae'r ddwy gyfundrefn yn cyd-fynd â'i gilydd yn hytrach na dyblygu ei gilydd, a rhaid bodloni'r ddwy:

Mae SuDS yn atal y broblem yn gwaethygu: mae'n cadw dŵr wyneb y datblygiad newydd ei hun allan o'r garthffos gyfun.

Mae INF4 yn gwella'r broblem: mae'n gwaredu dŵr wyneb presennol o'r garthffos gyfun i wrthbwyso'r llwyth dŵr budr newydd anochel.

- 5.9. Y gwahaniaeth sy'n cyfri yw rhwng dŵr wyneb newydd a dŵr wyneb presennol, nid rhwng safle'r datblygiad a'r dalgylch ehangach. Y dŵr y mae SuDS yn ei gadw allan yw dŵr ffo newydd y datblygiad ei hun; y dŵr y mae'r gofyniad gwaredu yn ei ddatgysylltu yw'r dŵr wyneb presennol sydd eisoes yn draenio i'r garthffos gyfun. Oherwydd bod y rhain yn llifoedd gwahanol, nid yw bodloni safonau SuDS ar gyfer dŵr ffo'r datblygiad ei hun yn rhyddhau'r gofyniad INF4 - ac yn yr un modd, nid yw cyflawni'r gofyniad gwaredu yn llacio'r rheol na all unrhyw ddŵr wyneb newydd fynd i mewn i'r garthffos gyfun. Pan fydd datblygiad

yn datgysylltu ardal anathraidd bresennol sydd ar hyn o bryd yn draenio i'r garthffos gyfun, fodd bynnag — gan gynnwys llawr caled presennol ar ei safle ei hun - mae'r datgysylltiad hwnnw ei hun yn gyfystyr â gwaredu ac yn cyfrif tuag at y gofyniad. Ar gyfer llawer o safleoedd a ddatblygwyd yn flaenorol, dyma sut y bydd y gofyniad yn cael ei fodloni (gweler [Pennod 6](#)).

- 5.10. Yn ymarferol, fel arfer caiff y ddau eu datrys gyda'i gilydd. Technegau SuDS — ymdreiddio, pantiau ac ailgyfeirio ardaloedd anathraidd presennol i gwrs dŵr — yw'r dulliau a ddefnyddir yn aml i waredu dŵr wyneb presennol, felly gall un strategaeth ddraenio integredig fodloni'r ddwy rwymedigaeth. Caiff y cynllun SuDS ei gymeradwyo gan y SAB, a chaiff y mesur gwaredu dŵr wyneb ei sicrhau trwy amod cynllunio. Oherwydd nad yw llif budr parhaus a llif dŵr wyneb dros dro, sy'n cael ei yrru gan stormydd yn uniongyrchol gyfwerth, caiff y gofyniad gwaredu ei gymhwyso ar sail gwella i roi sicrwydd ychwanegol yn erbyn gollyngiadau carthffosiaeth ymhellach i lawr y system (gweler [Pennod 6](#) ac [Atodiad B](#))

6. Y Gofyniad i Waredu Dŵr Wyneb fel Mesur Cydadferol

Mae'r gofyniad hwn yn berthnasol i ddatblygiadau mawr

"...efallai y bydd gofyn i gynigion ar gyfer datblygiadau mawr sy'n draenio'n uniongyrchol i Waith Trin Dŵr Gwastraff Llanelli ddileu swm meintiol o ddŵr wyneb o'r system garthffosiaeth gyfun." (dyfyniad o INF4, a atgynhyrchir yn llawn ym [Mhennod 4](#)).

- 6.1. Fel rhan o gael caniatâd cynllunio ar gyfer datblygiadau mawr, mae'r awdurdod lleol yn mynnu bod swm mesuradwy o ddŵr wyneb yn cael ei waredu o'r system garthffosiaeth gyfun, wedi'i fynegi mewn litrau yr eiliad (l/s). Mae'r gofyniad yn gweithredu ar sail gwella: rhaid cyfrifo cyfaint y dŵr wyneb a gaiff ei waredu gan ddefnyddio'r fethodoleg yn [Atodiad B](#).
- 6.2. Yn y rhan fwyaf o achosion bydd cael gwared ar ddŵr wyneb yn golygu atebion pwrpasol, gan ddibynnu ar faint a lleoliad y datblygiad. Serch hynny, rhaid cynnal yr egwyddor na ddylai datblygiad gynyddu llifedd net yn y system gyfun, a rhaid gallu meintoli a mesur y gwelliant a gyflawnwyd. Rhaid cyflwyno adroddiad draenio sy'n dangos y gellir cyflawni gwelliant a bod y chwiliad dilyniannol gofynnol wedi'i ddilyn; darperir enghraifft wedi'i chyfrifo yn [Atodiad B](#), a chaiff y broses ei chrynhof yn y siart llif yn [Atodiad F](#).
- 6.3. Er nad yw'r adroddiad draenio yn ofyniad dilysu, caiff datblygwyr eu cynghori'n gryf i fynd i'r afael ag ef cyn gynted â phosibl wrth ddylunio. Mae datblygiadau mawr yn destun Ymgynghoriad Cyn Ymgeisio gorfodol, a dylai'r strategaeth ddraenio fod yn rhan o ddogfennaeth yr Ymgynghoriad Cyn Ymgeisio.

Datblygiadau Perthnasol

- 6.4. Mae'r gofyniad yn berthnasol i ddatblygiad sy'n draenio i Waith Trin Dŵr Gwastraff Arfordir Llanelli ac sy'n cael ei ddiffinio fel datblygiad mawr o dan Erthygl 2 o *Orchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Gweithdrefn Rheoli Datblygu) (Cymru) 2012*, fel y rhestrir isod:
- a. datblygiad tai o 10 annedd neu fwy, neu lle mae arwynebedd y safle yn 0.5 hectar neu fwy;
 - b. darparu adeilad neu adeiladau lle mae'r arwynebedd llawr a fydd yn cael ei greu yn 1,000 metr sgwâr neu fwy;
 - c. datblygiad a wneir ar safle o 1 ha neu fwy;
 - d. adfer a gweithio mwynau neu ddefnyddio tir ar gyfer dyddodion gwaith mwynol; a
 - e. datblygu gwastraff.

- 6.5. Lle mae'r awdurdod lleol yn nodi bod datblygiad wedi'i isrannu, neu fod ceisiadau wedi'u cyflwyno bob yn dipyn dros amser; er mwyn osgoi'r trothwy datblygu mawr a gofynion INF4, bydd cyfanswm darpariaeth y cynllun yn cael ei gyfrifo a bydd y gofyniad yn cael ei gymhwyso yn unol â hynny.
- 6.6. Mae ail baragraff INF4 yn ystyried, ar gyfer mân ddatblygiadau sy'n ddarostyngedig i ofyniad niwtraliaeth maetholion, y gellir defnyddio gwaredu dŵr wyneb fel mesur lliniaru pan fo'n ofynnol yn unol â CCH4. Mater i CCH4 a'r *Canllaw Cynllunio Atodol Ansawdd Dŵr* cysylltiedig yw p'un a all gwaredu dŵr wyneb gyfrannu at niwtraliaeth maetholion, a sut y gall wneud hynny. Dylai cynigion o'r fath fod yn destun ymgysylltu cyn ymgeisio gyda'r awdurdod lleol a CNC.

Chwiliad Dilyniannol

- 6.7. Rhaid dogfennu'r chwiliad dilyniannol yn yr adroddiad draenio. Rhaid i'r awdurdod lleol fod yn fodlon bod asesiad trylwyr wedi'i gynnal a gall ymgynghori â Dŵr Cymru wrth ei adolygu. Rhaid cwblhau'r chwiliad yn y drefn ganlynol:
- a. Cam 1 — Ar y safle neu gerllaw'r safle: gwaredu dŵr wyneb cydadferol o'r system garthffosiaeth gyhoeddus ar safle'r datblygiad neu'n union ger y safle.
 - b. Cam 2a — Is-ddalgylch: gwaredu dŵr wyneb o'r system garthffosiaeth gyhoeddus o fewn yr is-ddalgylch lle mae'r datblygiad wedi'i leoli.
 - c. Cam 2b — Dalgylch ehangach: gwaredu dŵr wyneb o'r system garthffosiaeth gyhoeddus mewn mannau eraill o fewn dalgylch y gwaith trin dŵr gwastraff.
- 6.8. Gall datblygwr symud ymlaen i gam diweddarach dim ond pan ddangosir, er boddhad yr awdurdod lleol, nad yw'r cam cynharach yn ymarferol; rhaid dogfennu'n glir y rhesymau dros wrthod pob cam cynharach. Os bydd yr adroddiad draenio yn dangos, er boddhad yr awdurdod cynllunio lleol, na ellir gwaredu'r dŵr drwy Gamau 1, 2a neu 2b, bydd yr awdurdod lleol yn hysbysu'r datblygwr yn ysgrifenedig y gall gysylltu â Dŵr Cymru i archwilio cynllun i'w gyflawni gan Dŵr Cymru. Ni all y datblygwr gychwyn y cam hwn yn annibynnol; mae angen hysbysiad ysgrifenedig gan yr awdurdod cynllunio lleol.

Gwaredu ar y Safle

- 6.9. Mae'r chwiliad dilyniannol yn nodi ble gallai'r gwaith gwaredu dŵr cydadferol ddigwydd; mae'r adran hon yn esbonio sut y caiff ei gyflawni. Ym mhob achos mae'r amcan yr un peth: gwaredu dŵr wyneb presennol allan o'r garthffos gyfun fel ei fod yn lle hynny yn socian i'r ddaear neu'n gollwng i gwrs dŵr.

- 6.10. Mewn safleoedd a ddatblygwyd yn flaenorol, y dull mwyaf uniongyrchol yw datgysylltu ardal anathraidd bresennol sydd ar hyn o bryd yn draenio i'r garthffos gyfun. Lle mae ailddatblygu yn lleihau'r ardal anathraidd sy'n gysylltiedig â'r garthffos gyfun — er enghraifft drwy osod arwyneb athraidd yn lle maes parcio neu iard bresennol, neu drwy ailgyfeirio dŵr sy'n draenio oddi ar doeau ac arwynebau presennol i ffwrdd o'r system gyfun — mae'r gostyngiad hwnnw'n gyfystyr â gwaredu ac yn cyfrif tuag at y gofyniad.
- 6.11. Wrth ystyried cynigion o'r fath, dim ond datgysylltu dŵr wyneb sydd wedi'i gysylltu'n gyfreithlon â'r garthffos gyfun ar adeg y cais fydd yn cael ei gredydu. Ni fydd mesurau sy'n ofynnol yn unig i beri bod y datblygiad newydd yn cydymffurfio â safonau SuDS ynddynt eu hunain yn gyfystyr â gwaredu dŵr ychwanegol, oni bai y gellir dangos eu bod yn arwain at ostyngiad net mewn dŵr wyneb presennol sy'n mynd i mewn i'r system garthffosiaeth gyfun.
- 6.12. Y credyd yw'r gostyngiad a fesurir yn erbyn yr ardal anathraidd sydd wedi'i chysylltu'n gyfreithlon â'r garthffos gyfun ar adeg y cais, a gadarnhawyd gyda Dŵr Cymru. Lle mae'r ardal sydd wedi'i datgysylltu yn cyrraedd y ffigur sy'n ofynnol neu'n rhagori arno, mae'r gofyniad yn cael ei fodloni ar y safle ac nid oes angen ceisio gwaredu rhagor o ddŵr.
- 6.13. Mae'r technegau yn rhannu yn ddau fath, wedi'u cymhwyso yn nhrefn hierarchaeth dŵr wyneb:
- Ymdreiddio (lle mae amodau'r ddaear yn caniatáu): palmentydd athraidd i feysydd parcio, iardiau a rhodfeydd wedi'u gosod dros is-sylfaen ymdreiddio; dargyfeirio pibellau glaw i ffosydd cerrig, gerddi glaw neu fasnau ymdreiddio.
 - Cludo i gwrs dŵr (lle mae cwrs dŵr addas yn bodoli a lle mae CNC yn cytuno): pantiau, draeniau hidlo, neu ailgyfeirio draeniau dŵr wyneb presennol i ffwrdd o'r garthffos gyfun.
- 6.14. Mae gwaredu yn golygu bod y dŵr wyneb yn gadael y garthffos gyfun - i'r ddaear neu i gwrs dŵr. Nid yw gwanhau yn cyfrif. Mae storio dŵr wyneb a'i ryddhau i'r garthffos gyfun ar gyfradd arafach yn lleihau cyfradd uchaf y llif ond nid y cyfaint y mae'n rhaid i'r garthffos ei gario yn y pen draw ac felly nid yw'n creu'r lle ychwanegol sydd ei angen i wrthbwysu'r llif budr newydd. Mae cynllun sy'n cadw cysylltiad â'r garthffos gyfun yn gwaredu dŵr dim ond i'r graddau y mae'n lleihau'r cyfaint sy'n mynd i mewn i'r garthffos honno islaw'r waelodlin bresennol.
- 6.15. Caiff swm y dŵr a gaiff ei waredu ei fynegi fel arwynebedd yr arwyneb anathraidd a ddatgysylltir, wedi'i fesur ar yr un sail â'r gofyniad: mae datgysylltu 200 m² o faes parcio a dargyfeirio'r dŵr i arwyneb ymdreiddio, er enghraifft, yn cyfrif fel 200 m² o waredu.

- 6.16. Dylai dyluniad y cynllun ddilyn y [Llawlyfr SuDS \(CIRIA C753\)](#) a [Safonau SuDS Llywodraeth Cymru](#), a chael ei gymeradwyo gan y SAB. Ym mhob achos, caiff ymgeiswyr eu hannog i ymgysylltu'n gynnar â Dŵr Cymru - ac, lle bwriedir gollwng i gwrs dŵr, CNC.

Cyflawni ar y safle ar dir halogedig

- 6.17. Gall y ddaear fod wedi'i halogi mewn safleoedd a ddatblygwyd o'r blaen. Gall dŵr wyneb yn ymdreiddio drwy ddaear halogedig symud halogion a'u cludo i ddŵr daear - sydd ynddo ei hun yn fath o lygredd dŵr, ac yn risg i'r dyfroedd a reolir y mae'r strategaeth ddraenio hon yn bodoli i'w hamddiffyn.
- 6.18. Rhaid i ddulliau gwaredu ar sail ymdreiddio gael eu hategu gan ymchwiliad cymesur i'r ddaear. Pan fo tystiolaeth, neu sail resymol dros amau, y gallai'r tir fod wedi'i halogi, efallai y bydd angen asesiad risg halogiad a hydroddaearegol. Ni ddylid defnyddio dulliau ymdreiddio lle byddai'n peri risg annerbyniol i ddyfroedd a reolir.
- 6.19. Pan fo ymdreiddio yn anaddas am y rhesymau hyn, gellir datgysylltu ardal anathraidd bresennol o hyd trwy ailgyfeirio'r dŵr i gorff dŵr wyneb lle mae un ar gael, fel nad yw credyd gwaredu safle a ddatblygwyd o'r blaen yn cael ei golli. Os nad yw hyn yn gweithio, mae'r broses o chwilio am gyfle i waredu'r dŵr wyneb yn symud i gamau is-ddalgylch a dalgylch ehangach y chwiliad dilyniannol.
- 6.20. Rhaid cytuno â CNC ynghylch pa mor dderbyniol yw ymdreiddio, ochr yn ochr â'r gofynion tir halogedig sy'n berthnasol drwy'r broses gynllunio a chymeradwyaeth y Corff Cymeradwyo SuDS. Dylid cyfeirio at ganllawiau a gyhoeddwyd gan CNC ar ddiogelu dŵr daear a halogi tir, ac at y [Llawlyfr SuDS \(CIRIA C753\)](#).

Cynlluniau a ariennir gan Dŵr Cymru

- 6.21. Lle mae'r ymgeisydd wedi mynd trwy'r chwiliad dilyniannol heb ddod o hyd i ateb hyfyw, a lle mae'r awdurdod lleol wedi darparu'r hysbysiad ysgrifenedig y cyfeirir ato uchod, gall yr ymgeisydd drafod gyda Dŵr Cymru ynghylch ariannu cynllun gwaredu dŵr wyneb a ddarperir gan Dŵr Cymru. Rhaid i'r awdurdod lleol gael cadarnhad ysgrifenedig gan Dŵr Cymru bod cynllun derbyniol wedi'i nodi cyn y gall roi caniatâd. Bydd Dŵr Cymru yn gweithio'n adeiladol gydag ymgeiswyr ond ni all warantu bod cynllun wedi'i ariannu ar gael, a dylid trin y llwybr hwn fel dewis olaf ar ôl disbyddu'r chwiliad dilyniannol.

Y Banc Gwelliant

- 6.22. Mewn amgylchiadau eithriadol, lle mae ymgeisydd wedi disbyddu'r chwiliad dilyniannol (Camau 1, 2a a 2b) a'r llwybr a ariennir gan Dŵr Cymru uchod heb ddod o hyd i ddull hyfyw o waredu'r dŵr wyneb, gall yr awdurdod lleol ganiatáu i'r cynnig ddefnyddio capasiti dros ben sydd eisoes wedi'i sicrhau ar y gofrestr mewn mannau eraill yn nalgylch gwaith trin dŵr gwastraff Llanelli. Dyma'r Banc Gwelliant. Mae'r capasiti dros ben yn cynrychioli dŵr wyneb sydd eisoes wedi'i waredu a'i gofnodi ar y gofrestr; caiff gofyniad INF4 ei fodloni trwy ddyrannu'r dŵr hwnnw sydd wedi'i waredu i'r cynnig, yn hytrach na thrwy ei hepgor.
- 6.23. Er mwyn gallu dibynnu ar y Banc Gwelliant rhaid i'r ymgeisydd allu dangos pob un o'r canlynol i foddhad yr Awdurdod Cynllunio Lleol:
- na ellir gwaredu'r dŵr wyneb yn rhesymol drwy'r chwiliad dilyniannol (Camau 1, 2a a 2b) neu drwy gynllun a ariennir gan Dŵr Cymru, fel y dangosir gan adroddiad draenio;
 - bod y cynnig er budd y cyhoedd (gweler paragraff 6.24);
 - bod digon o gapasiti dros ben ar gael ar y gofrestr; ac
 - na fydd defnyddio'r capasiti dros ben hwnnw yn lleihau'r gwelliant cyffredinol i lefel a allai ei gwneud yn anoddach darparu ar gyfer datblygiadau eraill a ganiateir neu a ragwelir yn rhesymol yn y dalgylch.
- 6.24. Wrth ystyried a yw cynnig er budd y cyhoedd, bydd yr awdurdod lleol yn ystyried graddfa a natur y budd i'r cyhoedd y byddai'n eu darparu — er enghraifft tai fforddiadwy sylweddol, cyflogaeth, iechyd, addysg, neu fuddion adfywio strategol — a'r modd y mae'n cyd-fynd â'r CDLI a Cymru'r Dyfodol. Bydd y Banc Gwelliant yn cael ei gymhwyso fesul achos, a bydd yr awdurdod lleol yn cofnodi ei resymau, gan gynnwys yr asesiad budd y cyhoedd a'r asesiad o'r lle ychwanegol sy'n weddill, ym mhob achos. Darperir cyd-destun pellach yn [Atodiad C](#).

Ymgynghoriad Cyn Ymgeisio

- 6.25. Rhaid i gynigion ar gyfer datblygiad mawr fynd trwy'r broses Ymgynghoriad Cyn Ymgeisio orfodol o dan *Ddeddf Cynllunio (Cymru) 2015*. Mae Ymgynghoriad Cyn Ymgeisio yn darparu cyfle strwythuredig i ymgysylltu â'r awdurdod cynllunio lleol, Dŵr Cymru ac ymgynghoreion statudol eraill yn gynnwys yn y broses. Caiff datblygwyr eu hannog yn gryf i ddarparu eu strategaeth ddraenio arfaethedig - gan gynnwys yr asesiad chwilio dilyniannol a'r cyfrifiadau gwella - fel rhan o'u dogfennaeth Ymgynghoriad Cyn Ymgeisio. Mae trafod materion draenio yn gynnwys yn lleihau'r risg o broblemau sy'n gohirio'r cais cynllunio neu'n effeithio ar y penderfyniad ynghylch a ellir ei gymeradwyo.

Creu Lleodd a Buddion ar y Cyd

- 6.26. Gall datrysiadau draenio sydd wedi'u cynllunio i gael gwared ar ddŵr wyneb o'r rhwydwaith cyfun, os ydynt wedi'u cynllunio'n dda, ddarparu buddion ehangach o ran creu lleodd, bioamrywiaeth ac amwynder. Gall nodweddion megis pantiau, gerddi glaw, pyllau a phalmentydd athraidd gyfrannu at fudd net i fioamrywiaeth a gwella mannau agored cyhoeddus a llwybrau teithio llesol. Caiff datblygwyr eu hannog i archwilio'r cyfleoedd buddion ar y cyd hyn o'r cychwyn cyntaf, yn unol ag egwyddorion creu lleodd a datblygu cynaliadwy, ochr yn ochr â'r Canllaw Cynllunio Atodol - Seilwaith Gwyrdd a Glas.

Y Gofrestr Gwaredu Dŵr Wyneb

- 6.27. Bydd yr awdurdod lleol yn cadw Cofrestr gyfredol o Gredydau Gwaredu Dŵr Wyneb a gyflawnir trwy gynlluniau cymwys o fewn ei awdurdodaeth. Ar gyfer pob cofnod, bydd y gofrestr yn cofnodi:
- a. y lleoliad y mae'r dŵr wyneb wedi'i waredu ohono,
 - b. y cyfaint wedi'i wirio a waredwyd (l/s),
 - c. y dyddiad y cafodd ei waredu, a'r
 - d. caniatâd cynllunio cysylltiedig, y dull cyflawni, neu gyfeirnod y cynllun.
- 6.28. Bydd y gofrestr yn darparu'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer gweithredu'r Banc Gwelliant ac ar gyfer monitro effeithiolrwydd cronrus y gyfundrefn. Bydd tarddiad y credydau yn cael ei nodi'n glir, gan wahaniaethu rhwng:
- a. cynlluniau gwaredu a ariannwyd gan arian cyhoeddus neu gynlluniau gwaredu strategol, ac
 - b. unrhyw welliant ychwanegol cymwys a sicrhawyd trwy ddatblygu y tu hwnt i ofynion polisi.
- 6.29. Bydd hyn yn sicrhau bod unrhyw gapasiti dros ben a ddefnyddir trwy'r Banc Gwelliant yn dryloyw, yn gallu cael ei archwilio, ac yn cydymffurfio â pholisi. Bydd yr awdurdod lleol yn adrodd ar weithrediad y gofrestr drwy Adroddiad Monitro Blynyddol y CDLI.

Atodiad A: Cyd-destun Polisi

A.1. Mae'r atodiad hwn yn rhoi crynodeb nad yw'n gynhwysfawr o'r brif ddeddfwriaeth, y polisi cenedlaethol a'r polisi lleol sy'n berthnasol i'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn. Adran gyfeirio yn unig yw hon; mae'r darpariaethau gweithredol wedi'u nodi yn y penodau uchod.

Tabl A: Y brif ddeddfwriaeth, y polisi cenedlaethol a'r polisi lleol sy'n berthnasol i'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn

Offeryn	Perthnasedd
Rheoliadau'r Amgylchedd Dŵr (y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr) (Cymru a Lloegr) 2017	Sefydlu dyletswydd dim dirywiad y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr a'r ardaloedd gwarchodedig dŵr pysgod cregyn (Gogledd a De Cilfach Tywyn). Y prif sbardun cynllunio ar gyfer y Canllaw Cynllunio Atodol hwn.
Rheoliadau Trin Dŵr Gwastraff Trefol (Cymru a Lloegr) 1994	Gofyn am gasglu a thrin dŵr gwastraff trefol (trosi Cyfarwydddeb 91/271/EEC); parhau fel cyfraith wedi'i chymhathu. Esbonio sensitifrwydd y rhwydwaith cyfun. Gorfodir gan CNC.
Rheoliadau Gwarchod Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017	Rheoli asesiad o effeithiau ar Safle Morol Ewropeaidd Bae Caerfyrddin a'r Aberoedd (ACA/AGA) ac unrhyw ofyniad niwtraliaeth maetholion. Daw'r rhain o dan Bolisi CCH4 — nid y Canllaw Cynllunio Atodol hwn.
Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 (Atodlen 3)	Safonau SuDS statudol a chymeradwyaeth SAB; gollwng i garthffos gyfun yw'r dewis olaf yn yr hierarchaeth dŵr ffo.
Polisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 12, 2024)	Polisi cenedlaethol ar gapasiti dŵr a charthffosiaeth, ansawdd dŵr a mannau cynaliadwy (paragraffau 6.6.9, 6.6.14–6.6.16 a 6.6.20).
TAN 5 (Cadwraeth Natur) / TAN 15 (Perygl Llifogydd)	Cyd-destun perthnasol; mae rheoli dŵr wyneb wrth y ffynhonnell yn gyson â TAN 15. Mae rhwymedigaethau cynefinoedd yn parhau i fod yn fater CCH4.
Cylchlythyr Llywodraeth Cymru 016/2014	Y chwe phrawf ar gyfer amodau cynllunio, a ddefnyddir i asesu'r amod gwaredu dŵr wyneb.
Polisiâu INF4 / SP9 / CCH4 y CDLI diwygiedig	Mae INF4 (y Canllaw Cynllunio Atodol hwn) yn gofyn am waredu dŵr wyneb cydadferol; SP9 yw'r polisi seilwaith strategol; mae CCH4 yn rheoli ansawdd dŵr a niwtraliaeth maetholion.
Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015; Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016	Dyletswyddau cyffredinol sy'n cefnogi datblygu cynaliadwy a budd net i fioamrywiaeth.

Atodiad B: Canllawiau Technegol a Chyfrifiadau Llif

- B.1. Mae'r atodiad hwn yn darparu gwybodaeth i lywio'r gwaith o gyfrifo'r dŵr wyneb a gaiff ei waredu fel mesur cydadferol, i'w defnyddio yn yr adroddiadau draenio sy'n ofynnol o dan Bennod 6. Mae'r wybodaeth yn enghreifftiol i raddau helaeth; caiff ymgeiswyr eu hannog i ymgysylltu'n gynnar â Dŵr Cymru ym mhob achos.

Sail y cyfrifiad

- B.2. Caiff y dŵr wyneb y mae angen ei waredu ei gyfrifo o ddau gyfaint:

- y llif budr brig y mae'r datblygiad yn ei ychwanegu at y garthffos gyfun, mewn litrau yr eiliad (l/s); a'r
- gyfradd dŵr ffo — swm y dŵr glaw sy'n llifo oddi ar un metr sgwâr o arwyneb anathraidd yn ystod y digwyddiad glawiad a ddefnyddiwyd i ddylunio'r system ddraenio, mewn litrau yr eiliad fesul metr sgwâr (l/s/m²).

- B.3. Mae'r rhain yn cyfuno, gyda ffactor gwella, fel:

$$(\text{llif budr brig} \div \text{cyfradd dŵr ffo}) \times \text{ffactor gwella} \\ = \text{ardal i'w datgysylltu (m}^2\text{)}$$

- B.4. Y llif budr yw'r hyn y mae'n rhaid i'r gofyniad ei wrthbwysu. Mae ei rannu â'r gyfradd dŵr ffo yn trosi'r llif parhaus hwnnw i arwynebedd cyfatebol o arwyneb anathraidd presennol; mae datgysylltu'r ardal honno o'r garthffos gyfun yn rhyddhau lle cyfatebol yn y garthffos. Mae'r ffactor gwella wedyn yn sicrhau bod mwy o ddŵr yn cael ei waredu nag sy'n cael ei ychwanegu, fel bod y datblygiad yn creu mwy o le ychwanegol yn y system nag oedd o'r blaen — gan amddiffyn ardaloedd gwarchodedig dŵr pysgod cregyn rhag mwy o ollyngiadau gorlif carthffosiaeth gyfun, a lleihau'r risg weddilliol o garthffosydd yn gorlifo i mewn i eiddo. Mae'r ddau fewnbwn i'w gweld isod, ac yna enghraifft wedi'i chyfrifo.

Mewnbwn 1: Llif budr brig a ychwanegir

- B.5. Amcangyfrifir y llif budr brig ar sail y llif tywydd sych safonol (poblogaeth × defnydd y pen, ynghyd ag ymdreiddiad, ynghyd ag elifiant masnach¹¹). Ar gyfer datblygiad preswyl nid oes dim elifiant masnach, a'r meini prawf yw:

Tabl B1: Meini prawf ar gyfer y llif budr brig fesul eiddo preswyl

Paramedr	Gwerth	Sail
Defnydd dŵr y pen	176 litr/y pen/y dydd	Y defnydd cyfartalog fesul person yn ôl Dŵr Cymru ¹²
Meddiannaeth breswyl	2.3 person/eiddo	Cyfrifiad 2021 (Sir Gaerfyrddin)
Ffactor llif uchaf (dyddiol)	2 ×	Lwfans uchaf dyddiol safonol (wedi'i gadarnhau gyda Dŵr Cymru)
Lwfans ymdreiddio	~88 litr/y pen/y dydd	Meincnod Asiantaeth yr Amgylchedd (~50% o'r gyfradd y pen); cadarnhau o ddata arolwg llif Dŵr Cymru

- B.6. Mae ffactor uchaf dyddiol o 2 wedi'i fabwysiadu, yn unol ag arfer peirianeg dŵr gwastraff safonol lle tybir bod llif dyddiol brig fel arfer tua dwywaith y llif tywydd sych cyfartalog. Mae cyfeiriadau'r diwydiant yn nodi bod ffactorau uchaf nodweddiadol yn gyffredinol yn amrywio o 2 i 4 yn dibynnu ar faint dalgylch ac amrywioldeb, gyda gwerthoedd is (~ 2.0) yn briodol ar gyfer systemau mwy neu fwy sefydlog. Mae'r rhagdybiaeth hon yn cyd-fynd â dulliau dylunio derbyniol y DU ac mae Dŵr Cymru wedi cadarnhau ei bod yn briodol. Nid yw ymdreiddio yn cael ei luosi â'r ffactor brig dyddiol oherwydd ei fod yn ddŵr daear sefydlog, nid galw dyddiol. Nid oes unrhyw lwfans 'amrywiol' ar wahân yn cael ei gymhwyso gan fod y ffigur 176 l/y pen/y dydd yn gyfartaledd cyfan o ddefnydd dŵr personol sydd eisoes yn cynnwys defnydd o'r fath.

Llif brig fesul eiddo preswyl = $(176 \times 2.3 \times 2) + (88 \times 2.3) = 810 + 202 \approx 1,012$ l/dydd.

Mewnbwn 1: Ychwanegu llif budr brig = 0.012 litr yr eiliad fesul eiddo preswyl.

- B.7. Ar gyfer defnyddiau amhreswyl, mae'r ffigurau canllaw isod yn berthnasol, yn amodol ar gytundeb â Dŵr Cymru. Ffigurau dylunio safonol Dŵr Cymru ydynt a dylid eu cadarnhau fesul achos. Mae Tabl B2 yn cwmpasu defnyddiau a asesir ar sail fesul pen; mae Tabl B3 yn cwmpasu defnyddiau diwydiannol a asesir yn ôl ardal.

Tabl B2: Canllawiau ar gyfer llif budr brig — defnyddiau eraill (y pen)

Math o eiddo	Defnydd dŵr (l/pen/dydd)	Llif budr brig (l/pen/eiliad)
Swyddfeydd	55	0.006

¹¹Y fformiwla a ddefnyddir gan Asiantaeth yr Amgylchedd i ragweld llif tywydd sych yn y gwaith trin: [Calculating dry weather flow \(DWF\) at waste water treatment works - GOV.UK](#)

¹² [Arbed Dŵr | Dŵr Cymru](#)

Math o eiddo	Defnydd dŵr (l/pen/dydd)	Llif budr brig (l/pen/eiliad)
Ysgolion	50	0.005
Cartrefi Gorffwys	300	0.031
Ysbytai	450	0.046
Tafarndai	15	0.002
Carafanau	120	0.012
Safleoedd gwersylla	75	0.008
Gwestai	200	0.021
Bwytai	25	0.003

Tabl B3: Canllawiau ar gyfer llif budr brig — defnyddiau diwydiannol (yn ôl ardal)

Defnydd diwydiannol	Llif budr brig (yn ôl ardal)
Diwydiannol (defnydd dŵr mawr disgwylidig)	55 m³/ha/dydd = 2.5 l/s yr ha
Diwydiannol (diwydiant ysgafn)	10 m³/ha/dydd = 0.7 l/s yr ha

Mewnbwn 2: Cyfradd dŵr ffo wyneb

- B.8. Yr ail fewnbwn yw swm y dŵr glaw sy'n llifo oddi ar arwyneb anathraidd presennol yn ystod y digwyddiad glawiad a ddefnyddiwyd i ddylunio'r system ddraenio. Mae'n deillio o fodel glawiad y Llawlyfr Amcangyfrif Llifogydd ar gyfer storm cyfnod dychwelyd o 1:30 mlynedd dros ardal Cilfach Tywyn.

Tabl B4: Glawiad FEH22 — storm cyfnod dychwelyd 1:30 mlynedd, ardal Llanelli¹³

Hyd y storm (awr)	1	2	3	4	5	6
Cyfanswm y glaw yn yr storm (mm)	32.07	40.94	46.45	50.45	53.56	56.11
Dwysedd cyfartalog (linol) (mm/awr)	32.07	20.47	15.48	12.61	10.71	9.35
Cyfradd llifogydd (l/e/ms²)	0.0089	0.0057	0.0043	0.0035	0.0030	0.0026

- B.9. Defnyddir y dwysedd glawiad hwn fel ffactor trosi sefydlog, nid fel digwyddiad glawiad i'w ddefnyddio i ddylunio ar gyfer llifogydd. Ei unig rôl yw trosi'r llif budr yn ardal anathraidd gyfatebol. Caiff y gallu i wrthsefyll newid yn yr hinsawdd ar gyfer dŵr wyneb y datblygiad ei hun ei sicrhau ar wahân, trwy safonau SuDS statudol.

¹³ Cafwyd dyfndraethau glawiad dylunio o Wasanaeth Gwe FEH (model glawiad FEH22) ar gyfer cyfnod dychwelyd 1:30 mlynedd, ar raddfa uchafswm blynyddol gyda hydaau llithrydd, mewn saith pwynt grid 1 km wedi'u gwasgaru ar draws yr ardal draenio ar gyfer WwTW Llanelli o Borth Mawr i Bynea (SN 44000 01000, SN 45000 01000, SN 47000 01000, SN 49000 01000, SN 50000 00000, SS 51000 99000 a SS 53000 99000), a gafwyd ar 15 Hydref 2026. Defnyddiwyd gwerthoedd pwynt, yn hytrach na gwerthoedd dalgylch, oherwydd bod y ffigur yn cynrychioli glawiad sy'n disgyn ar wynebau anhydawdd unigol. Ar gyfer pob hyd, y dyfnder a ddangosir yw cyfartaledd y saith pwynt. Roedd dyfnder 5 awr yn amrywio rhwng 52.99 mm a 54.21 mm, gyda chyfartaledd o 53.56 mm. Mae hyn yn rhoi dwyster cyfartalog o 10.71 mm/awr ($53.56 \div 5$) ac cyfradd llifogydd o 0.0030 l/s/m² ($10.71 \div 3,600$, gan fod 1 mm o law ar 1 m² yn 1 litr).

**Mewnbwn 2: Cyfradd gyfeirio dŵr ffo (ffactor trosi sefydlog) = 0.003
litr/eiliad/m²**

Ffactor Gwella

- B.10. Oherwydd nad yw llif budr parhaus a llif dŵr wyneb dros dro, sy'n cael ei yrru gan storm, yn cyfateb yn union, cymhwysir ffactor gwella o $\times 2$. Mae hyn yn gwneud iawn am y diffyg cywerthedd hwnnw ac yn sicrhau gostyngiad net mewn llwyth - mae'r datblygiad yn gwaredu mwy o ddŵr wyneb na'r llif budr y mae'n ei ychwanegu. Mae'r ymyl yn amddiffyn ardaloedd gwarchodedig dŵr pysgod cregyn rhag mwy o ollyngiadau gorlif carthffosiaeth gyfun, ac yn lleihau'r risg weddilliol o garthffosydd yn gorlifo i mewn i eiddo. Lle gellir cyfiawnhau cymryd agwedd fwy gofalus, gellir cynyddu'r ffactor gwella, gan gofnodi'r rhesymeg.

Enghraifft wedi'i Chyfrifo

- B.11. Dod â'r ddau fewnbwn at ei gilydd, ar gyfer un eiddo preswyl:

$$\begin{aligned} & (\text{llif budr brig} \div \text{cyfradd dŵr ffo}) \times \text{ffactor gwella} \\ & (0.012 \div 0.003) \times 2 \\ & \approx 8 \text{ m}^2 \text{ o ardal anathraidd i'w datgysylltu fesul eiddo} \end{aligned}$$

- B.12. Ffigur enghreifftiol, dros dro yw'r ffigur $\approx 8 \text{ m}^2$: caiff ei gadarnhau unwaith y bydd y gyfradd gyfeirio FEH22 wedi'i mewnosod, er bod disgwyl i'r newid fod yn fach. Yn ymarferol, caiff yr ardal ei nodi drwy'r chwiliad dilyniannol a gellir ei chyflawni drwy dechnegau SuDS megis ymdreiddio, pantiau, neu ailgyfeirio ardaloedd anathraidd presennol i gwrs dŵr. Caiff y paramedrau dylunio uchod eu cadarnhau gyda Dŵr Cymru fesul achos. Ar safle a ddatblygwyd o'r blaen, gellir cyflawni'r ffigur hwn yn gyfan gwbl neu'n rhannol trwy ddatgysylltu ardal anathraidd bresennol sydd eisoes yn draenio i'r garthffos gyfun (gweler [Pennod 6](#)).

Atodiad C: Y Banc Gwelliant

- C.1. Mae'r atodiad hwn yn esbonio'r cyd-destun strategol ac adfywio ar gyfer ardaloedd Llanelli a Phorth Tywyn, a'r sail dros wneud defnydd eithriadol o'r gofrestr capasiti dros ben er budd y cyhoedd a ddisgrifir ym [Mhennod 6](#).

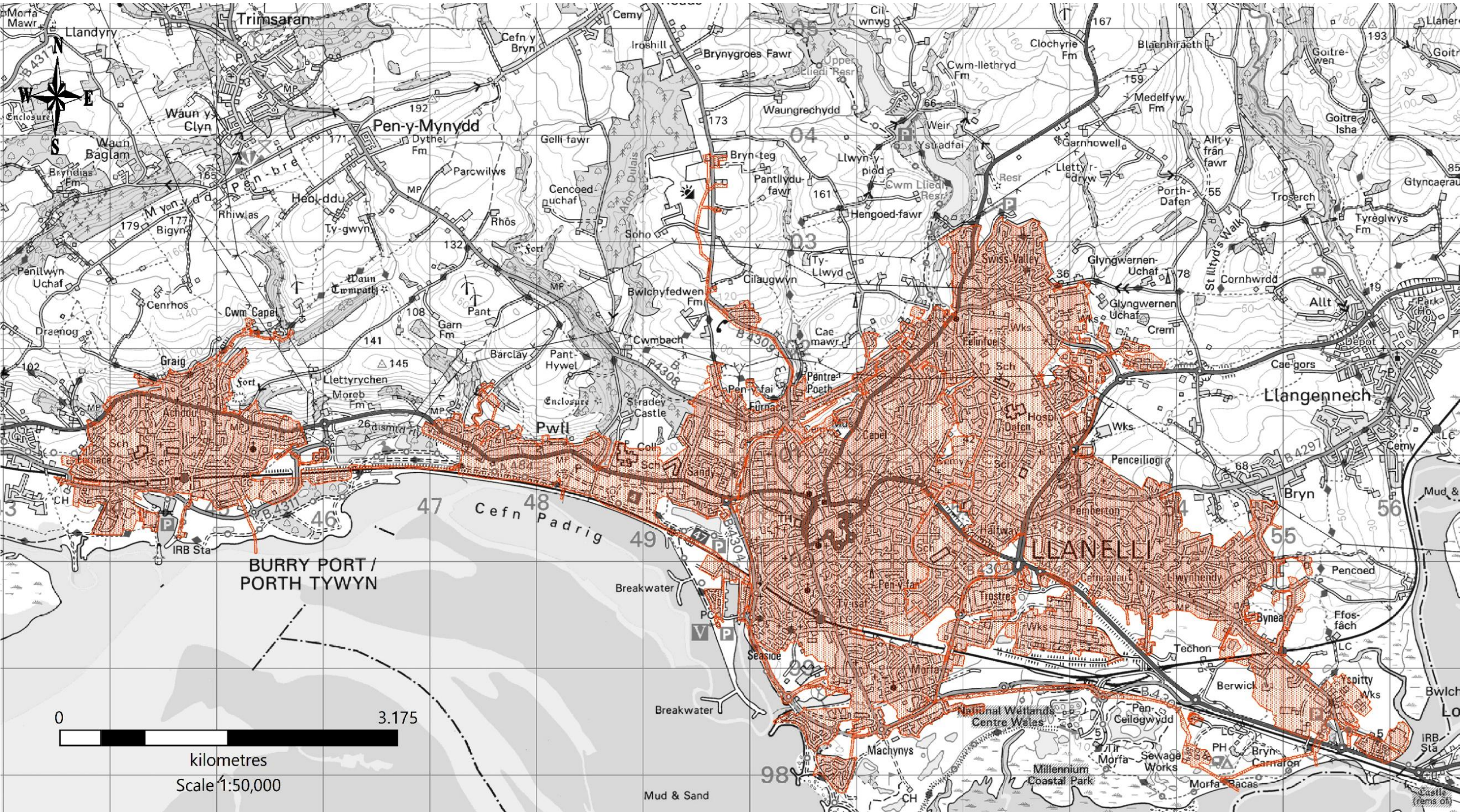
Cyd-destun Strategol ac Adfywio

- C.2. Mae Sir Gaerfyrddin yn rhan o Ddinas-ranbarth Bae Abertawe a Bargen Ddinesig Bae Abertawe, lle caiff Llanelli a'r llain arfordirol ehangach eu cydnabod ar lefel ranbarthol strategol. Mae Llanelli wedi'i nodi fel Prif Ganolfan yn y CDLI, a Phorth Tywyn (gyda Phen-bre) fel Canolfan Wasanaeth. Mae lle amlwg i'r ddwy dref yn strategaethau corfforaethol ac adfywio'r cyngor, gan gynnwys cynlluniau adfywio mawr ar y glannau ac yng nghanol y trefi a ddarperir mewn partneriaeth â Llywodraeth Cymru drwy [Gydfenter Morlan Elli](#).

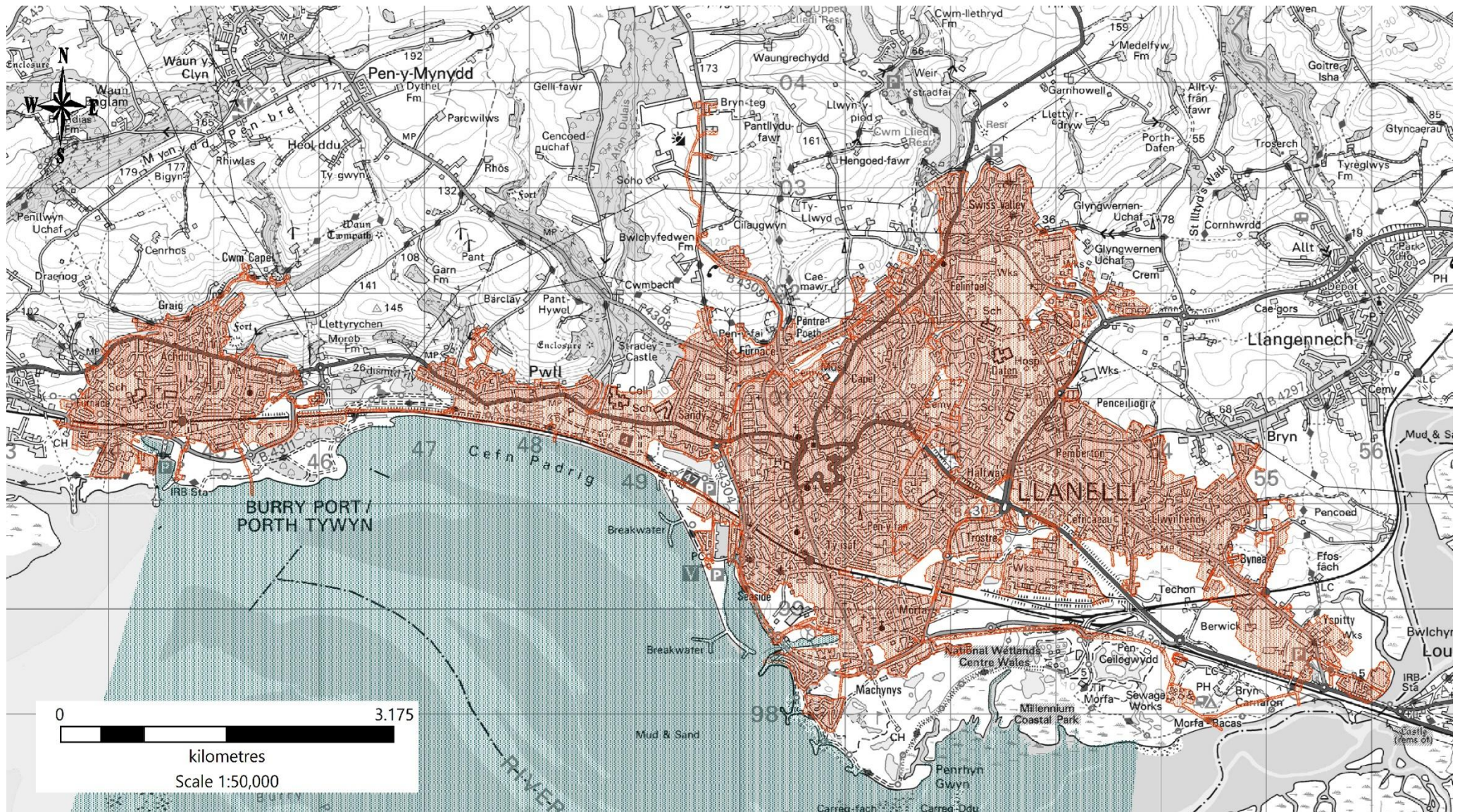
Y Banc Gwelliant

- C.3. Mewn amgylchiadau eithriadol, mae'r Canllaw Cynllunio Atodol yn caniatáu'r defnydd o gapasiti dros ben sydd eisoes wedi'i sicrhau ar y gofrestr gwaredu dŵr wyneb. Mae hwn i'w ddefnyddio lle na all ymgeisydd waredu'r dŵr drwy'r chwiliad dilyniannol neu gynllun a ariennir gan Dŵr Cymru. Cafodd cyfran sylweddol o'r capasiti dros ben sydd ar gofrestr y cyngor ei sicrhau drwy fuddsoddiad cyhoeddus mewn cynlluniau gwaredu dŵr wyneb ledled ardaloedd Llanelli a Phorth Tywyn. Mae hyn o gymorth i gyfiawnhau'r defnydd o'r capasiti dros ben hwnnw ar gyfer cynigion sydd er budd y cyhoedd. Mae'r ddarpariaeth ar gael i unrhyw ymgeisydd y mae'r awdurdod lleol yn fodlon bod ei gynnig er budd y cyhoedd - er enghraifft trwy ddarparu buddion sylweddol o ran tai fforddiadwy, cyflogaeth, iechyd, addysg neu adfywio strategol sy'n cyd-fynd â'r CDLI - yn hytrach na chael ei gadw i unrhyw ymgeisydd unigol.

Atodiad D: Cynllun Darluniadol o Ddalgyrch Gwaith Trin Dŵr Gwastraff Llanelli

Atodiad E: Map o Leoliad yr Ardaloedd Gwarchodedig Dŵr Pysgod Cregyn

Atodiad F: Geirfa

F.1. Mae'r canlynol yn dermau allweddol cyffredin a ddefnyddir yn y Canllaw Cynllunio Atodol hwn.

Tabl F: Rhestr o dermau allweddol

Term	Ystyr
Cyfraith wedi'i chymhathu	Cyfraith sy'n deillio o'r Undeb Ewropeaidd sy'n parhau i gael effaith mewn cyfraith ddomestig ar ôl i'r DU ymadael â'r Undeb Ewropeaidd ('cyfraith yr UE a gedwir' gynt); mae Rheoliadau Trin Dŵr Gwastraff Trefol 1994 yn parhau ar y ffurf hon.
Gwelliant	Gwaredu mwy o ddŵr wyneb o'r garthffos gyfun nag o lif budr y mae datblygiad yn ei gyflwyno, gan arwain at ostyngiad net yn y dŵr sy'n llifo drwy'r system.
Y Banc Gwelliant	Y gronfa o ddŵr wyneb dros ben sydd eisoes wedi'i waredu a'i gofnodi ar y gofrestr. Gall ymgeisydd ddefnyddio'r capasiti dros ben hwn mewn amgylchiadau eithriadol — er budd y cyhoedd yn unig, a dim ond lle na ellir gwaredu'r dŵr drwy'r chwiliad dilyniannol neu drwy gynllun a ariennir gan Dŵr Cymru.
Safle Morol Ewropeaidd Bae Caerfyrddin a'r Aberoedd (CBEEMS)	Y dynodiad morol Natura 2000 sy'n gorgyffwrdd â'r aber (Ardal Cadwraeth Arbennig gydag Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig yn gorgyffwrdd); mater i'r Rheoliadau Cynefinoedd a Pholisi CCH4 yw ei warchod, nid y Canllaw Cynllunio Atodol hwn.
Carthffos gyfun	Carthffos sy'n cario llifoedd budr (carthion) a llifoedd wyneb (dŵr glaw) yn yr un bibell.
Gorlif Carthffosiaeth Gyfun (CSO)	Pwynt rhyddhad sy'n gollwng carthion gwanedig heb eu trin i gwrs dŵr pan fydd y system gyfun yn cael ei gorlwytho yn ystod glawiad.
Gwaredu dŵr wyneb fel mesur cydadferol	Datgysylltu neu ryng-gipio dŵr wyneb presennol fel nad yw'n mynd i mewn i'r garthffos gyfun mwyach, gan wrthbwysio llif budr newydd.
Nitrogen Anorganig Toddedig (DIN)	Mesur o orfaethu sy'n berthnasol i statws cadwraeth Safle Morol Ewropeaidd Bae Caerfyrddin a'r Aberoedd ac i niwtraliaeth maetholion o dan CCH4.
Adroddiad draenio	Yr adroddiad technegol sy'n dangos y gellir cyflawni gwelliant a bod y chwiliad dilyniannol gofynnol wedi'i ddilyn. Nid yw'n ofyniad dilysu, ond caiff datblygwyr eu cynghori i fynd i'r afael ag ef cyn gynted â phosibl wrth ddylunio.
Y Llawlyfr Amcangyfrif Llifogydd (FEH)	Ffynhonnell safonol y DU o ddata glawiad ystadegol ac amllder llifogydd. Defnyddir y model dyfnder-hyd-amllder glawiad — ar adeg ysgrifennu, y model FEH22 — i gyfrifo'r dwysedd glawiad sydd ei angen wrth ddylunio systemau draenio a rheoli llifogydd.
Llif budr	Y dŵr gwastraff (carthion) a gynhyrchir gan ddatblygiad, y mae'n rhaid ei gludo i'r garthffos gyhoeddus i'w drin ac na ellir ei reoli ar y safle.
Ardal anathraidd	Arwyneb caled, megis to, ffordd neu iard, sy'n peri bod glawiad yn llifo i ffordd fel dŵr ffo yn hytrach na chaniatáu iddo socian i ffordd. Datgysylltu ardal anathraidd bresennol o'r garthffos gyfun yw'r prif ffordd o waredu dŵr wyneb.

Term	Ystyr
Datblygiad mawr	Datblygiad sy'n cyrraedd y trothwyon yn Erthygl 2 o'r DMPWO (er enghraifft, 10 neu fwy o anheddau, safle o 0.5 ha neu fwy, neu 1,000 metr sgwâr neu fwy o arwynebedd llawr). Mae polisi INF4 yn berthnasol i ddatblygiadau mawr yn unig.
Niwtraliaeth Maetholion	Gofyniad nad yw datblygiad yn achosi cynnydd net mewn llwyth maetholion i safle dynodedig, a ddangosir o dan y Rheoliadau Cynefinoedd trwy Bolisi CCH4.
Chwiliad dilyniannol	Defnyddir yr asesiad trefnedig (ar y safle, is-ddalgylch, dalgylch ehangach) i nodi lle gellir gwaredu dŵr wyneb fel mesur cydadferol.
Ardal Warchodedig Dŵr Pysgod Cregyn	Corff dŵr a bennir o dan y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr ar gyfer gwarchod pysgod cregyn sy'n arwyddocaol yn economaidd, gydag amcanion ansawdd dŵr bacteriolegol.
Corff Cymeradwyo SuDS (SAB)	Y corff cyngor sir sy'n cymeradwyo systemau draenio cynaliadwy yn erbyn safonau statudol Cymru o dan Atodlen 3 FWMA 2010.
Dŵr wyneb	Dŵr glaw yn rhedeg oddi ar doeau, ffyrdd ac arwynebau caled eraill. Caiff ei reoli o dan y drefn SuDS statudol a'i gadw allan o'r garthffos gyfun lle bynnag y bo modd.
Systemau draenio cynaliadwy (SuDS)	Nodweddion draenio — megis ymdreiddio, pantiau, pyllau a phalmentydd athraidd — sy'n rheoli glawiad yn agos at ei ffynhonnell yn unol â safonau statudol SuDS Cymru.
Dim dirywiad yn statws y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr	Y ddyletswydd i beidio â chaniatáu i weithgareddau achosi dirywiad yn statws corff dŵr y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr.

Atodiad G: Siart Llif o'r Broses

[Siart llif o'r broses i'w fewnosod, sy'n crynhoi: a yw'r datblygiad yn fawr ac a yw'n draenio i waith trin dŵr gwastraff Llanelli? → adroddiad draenio a chwiliad dilyniannol (Camau 1, 2a, 2b) → cynllun a ariennir gan Dŵr Cymru → Banc Gwelliant (eithriadol, budd y cyhoedd) → amod a chofnod ar y gofrestr.]